13. časť

Druhá apoštolská cesta

Návrat z Jeruzalemského koncilu

30 Keď ich vypravili, odišli do Antiochie, zvolali zhromaždenie a odovzdali list. 31 Keď ho prečítali, radovali sa z tejto útechy. 32 Aj Júda a Sílas mnohými slovami potešovali a posilňovali bratov, lebo aj oni boli prorokmi. 33 Po istom čase ich bratia vypravili v pokoji k tým, čo ich vyslali. 34 (Tento verš chýba vo Vulgáte: Ale Sílovi se vidělo, aby tu zůstal.) 35 Ale Pavol a Barnabáš sa zdržali v Antiochii a s mnohými inými učili a hlásali Pánovo slovo.

(Act 15:30-35 SSV)

Po nejakom čase sa Júda vracia do Jeruzalema, Sílas ale (ako uvidíme aj neskôr) ostáva v Antiochii.

Jeden nápad a jedna hádka…

36 O niekoľko dní povedal Pavol Barnabášovi: "Vráťme sa a ponavštevujme bratov, ako sa majú, po všetkých mestách, kde sme hlásali Pánovo slovo." 37 Barnabáš chcel vziať so sebou aj Jána, ktorý sa volá Marek. 38 Ale Pavol usúdil, že netreba brať takého, čo od nich z Pamfýlie odišiel a nešiel s nimi pracovať. 39 I vznikla taká roztržka, že sa rozišli. Barnabáš si vzal Marka a odplavil sa na Cyprus. 40 Pavol si vybral Sílasa. Bratia ho zverili Pánovej milosti a vydal sa na cestu. 41 Chodil po Sýrii a Cilícii a posilňoval cirkvi.

(Act 15:36-41 SSV)

- Spomínaný incident s Jánom Markom, porov.: „[13] *Pavol a jeho spoločníci sa z Pafu odplavili a prišli do Perge v Pamfýlii. Ján od nich odišiel a vrátil sa do Jeruzalema. (Act 13:13 SSV)*“
- ROZTRŽKA (gr. *paroxismos*, v pozitívnom význame silný, pádny argument, v negatívnom význame hlboký rozpor).

Starostlivosť

- Znova je vidieť „učenícky princíp“ v Cirkvi:
  - Apoštoli sú nielen „propagátori“, ktorí ohlasujú Slovo,
  - ale súčasne sa aj systematicky starajú o tých, ktorí od nich slovo prijali.
    - **OHLASOVANIE tam nie je možné bez ďalšej STAROSTLIVOSTI!**

Roztržka, alebo rešpektovanie sa?

K „incidentu“ medzi Pavlom a Barnabášom môžeme pristupovať dvomi spôsobmi:

a) „Sympaticky nedokonalí“ ☺…

Niekedy (hlavne niektoré životopisy) nám servírujú svätcov ako „svätých od narodenia“. My sami – od narodenia hriešnici – potom vcelku právom usudzujeme, že svätosť nie je nič pre nás, pretože oni boli výnimoční, dostali od Boha milosti, ktoré sme my zjavne nedostali a preto ani byť svätí nemôžeme.

Preto **poteší, keď vidíme Pavla i Barnabáša, ako sa celkom ľudsky (a vážne!) posekajú – až tak, že sa rozídu**!

Pavol sám k tomu o sebe hovorí:

- „[21] ***Badám teda taký zákon, že keď chcem robiť dobro, je mi blízko zlo***. [22] *Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom;* [23] *ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch. (Rom 7:21-23 SSV)*“
- „*A aby som sa nevyvyšoval,* ***bol mi daný do tela osteň, satanov posol, ktorý ma bije po tvári, aby som sa nevyvyšoval***. [8] *Preto som tri razy prosil Pána, aby odstúpil odo mňa,* [9] *ale on mi povedal: "Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti." A tak sa budem radšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila. (2Co 12:7-9 SSV)*“

- „[27] *Ale* ***krotím svoje telo a podrobujem si ho****, aby som azda, kým iným kážem, sám nebol zavrhnutý. (1Co 9:27-1 SSV)*“

V pozadí toho všetkého narážame na hlbší zmysel…:

<u>PÝCHA verzus LÁSKA</u>

- **Koreňom hriechu** – hriechom par excellence – **je PÝCHA**, ktorej podstatou je FILAUTIA, čiže uctievanie seba, dávanie seba do stredu, sebectvo.
    - **Je OPAKOM LÁSKY**, ktorá sa, naopak, celá daruje milovanému, jeho kladie do stredu, do centra a úplne zabúda na seba.
- **NEDOKONALOSTI** sú **zlé** – ale pre ne nebude zatratený žiaden človek.
- **ALE PÝCHA** – tá je **smrteľná**!
    - *„Keď sa pýcha priblíži k Nebu, je zvrhnutá do Pekla. Naopak, pokora – aj keby zostúpila do pekla, povznesie sa odtiaľ až do Neba.*“ (anonymný púštny otec)
- **Preto Boh preferuje LÁSKU (ktorej prejavom je POKORA) aj za cenu toho, že nás neuzdraví z našich chýb a nedokonalostí, než by nás uzdravil a my by sme prepadli pýche**…
    - Aj preto jedna z definícií svätca znie. „Hriešnik (= nedokonalý človek) milujúci Boha a ľudí“

Práve toto nakoniec vidíme na Pavlovi a Barnabášovi:

- Dvaja nedokonalí ľudia, ktorí zápasia so svojimi nedokonalosťami a aj im podľahnú,…
- … ale stále milujúci Boha i ľudí – a práve preto sa vyberajúci na novú apoštolskú cestu.

b) Komunita[1] v praxi

Na druhej strane, môžeme v tom vidieť ozvenu „zásad komunity“, ktoré sme spomínali minule:

> „[2] ***Niekto je presvedčený, že môže jesť všetko; slabý je iba zeleninu****.* [3] *Ten, kto je, nech nepohŕda tým, kto neje, a kto neje, nech nesúdi toho, kto je, lebo Boh ho prijal.* [4] *Kto si ty, že súdiš cudzieho sluhu? On stojí alebo padá svojmu pánovi. Ale bude pevne stáť, lebo Pán má moc podržať ho.* [5] ***Lebo niekto robí rozdiel medzi dňom a dňom, iný nerozlišuje dni; len nech***

[1] porov. napr. Scott Peck

je každý úplne presvedčený o svojom. [6] *Kto zachováva deň, zachováva ho kvôli Pánovi; kto je, je kvôli Pánovi, veď vzdáva vďaky Bohu; a kto neje, neje kvôli Pánovi a vzdáva vďaky Bohu.* [7] *Nik z nás totiž nežije pre seba a nik pre seba neumiera;* [8] *lebo či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. Či teda žijeme alebo umierame, patríme Pánovi.* [9] *Veď Kristus práve preto zomrel a ožil, aby vládol aj nad mŕtvymi, aj nad živými.* [10] ***Prečo teda súdiš svojho brata? A ty prečo svojím bratom pohŕdaš?*** *Veď všetci budeme stáť pred Božou súdnou stolicou.* [11] *Lebo je napísané: "Ako že žijem, hovorí Pán, predo mnou sa zohne každé koleno a každý jazyk sa bude vyznávať Bohu."* [12] *A tak každý z nás sa bude Bohu zodpovedať za seba.* [13] ***Nesúďme už teda jeden druhého…***“ (porov. *Rom 14:1-23 SSV*)

- Pavol i Barnabáš majú dôvody, ktorým veria.
- Namiesto toho, aby sa snažili druhého „prerobiť“ podľa seba, rešpektujú ho.
- Následne si teda podelia „teritóriá“ a obaja – každý podľa svojho presvedčenia – vyrážajú na apoštolskú cestu:

Sýria a Cilícia

*„**Barnabáš** si vzal Marka a odplavil sa na Cyprus.* [40] ***Pavol** si vybral Sílasa. Bratia ho zverili Pánovej milosti a vydal sa na cestu.* [41] *Chodil po Sýrii a Cilícii a posilňoval cirkvi. (Act 15:39-41 SSV)“*

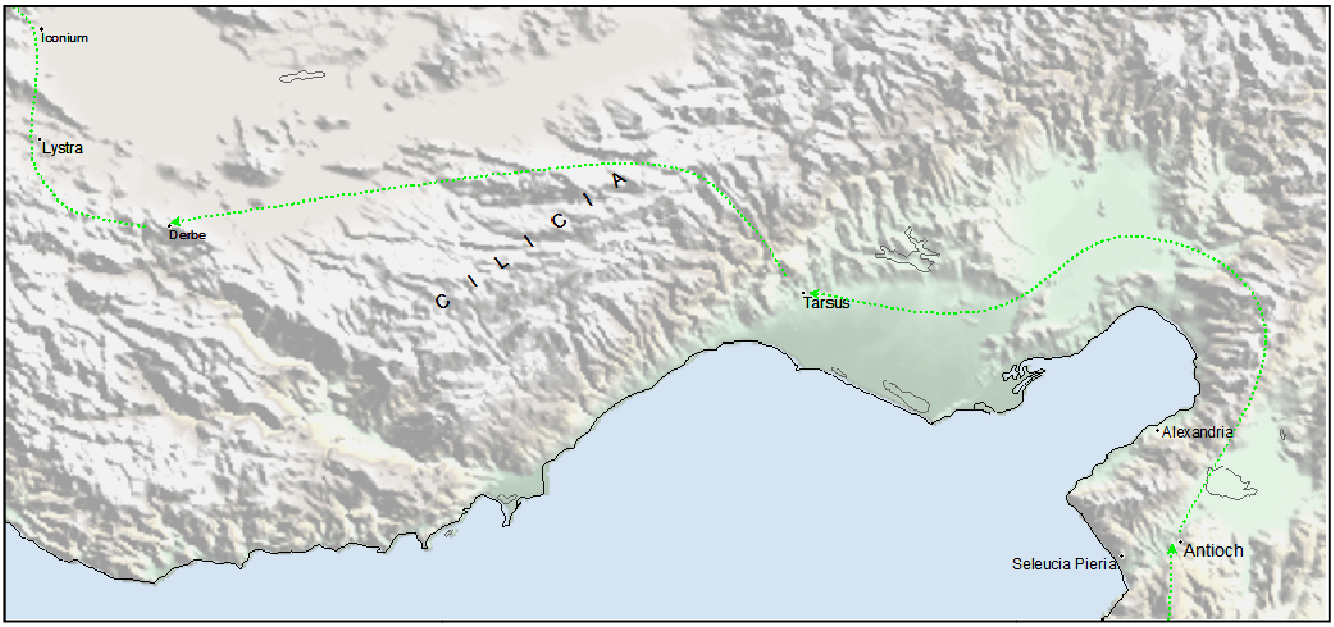

- **Barnabáš** sa teda vybral tou istou cestou, ako išli pri prvej apoštolskej ceste a plavil sa na Cyprus. **Toto je posledná zmienka o Barnabášovi v Skutkoch**, ďalej sa Lukáš už venuje len Pavlovi…

- **Pavol** sa vybral pre zmenu po súši, cez Tarzus smerom do Sýrie a Cilície (Kylíkie).

DERBE a LYSTRA

DERBE – pri prvej ceste sa tam neudialo nič mimoriadne.

LYSTRA – tam chceli apoštolom najprv obetovať ako bohom, neskôr tam Pavla kameňovali…

Timotej

- Matka Židovka, otec Grék.
- Pavol ho berie so sebou a (kvôli Židom) ho dá obrezať (čo značí, že Timotej zrejme predtým nijak horlivým Židom nebol, skôr inklinoval k pohanstvu)

*„**Timoteus** [= uctívající Boha], pomocník a průvodce Pavlův. Obraty ‚syn můj milý a věrný v Pánu' [1K 4,17], ‚vlastní syn u víře' [1Tm 1,2] naznačují, že obrácení T-ovo bylo výsledkem kazatelské činnosti Pavlovy. T. pocházel z Lystry v Lykaonii. V 2Tm 1,5 jsou jmenovány jeho babička Loida a matka Eunika, jež se staly křesťankami. Matka byla sice židovkou, ale otec pohanem [Sk 16,1]. Podle 2Tm 3,15 byl T. vyučen v znalosti Zákona a proroků a měl nejlepší vysvědčení od křesťanů v Lystře a Ikonii [Sk 16,2], nebyl však obřezán [Sk 16,3]. Teprve když se měl stát průvodcem Pavlovým, přijal z jeho ruky také obřízku, aby nebyl překážkou misijní práce mezi Židy*." (A. Novotný)

- Sprevádzal Pavla na jeho cestách
- Pôsobil ako jeho posol a vyslanec
- Pavol mu neskôr zveril úlohu biskupa v Efeze
- Dva z Pavlových listov sú adresované práve jemu.

Mýzia a zvláštny sen…

*[6] Prešli cez Frýgiu a galatský kraj, lebo **Svätý Duch im bránil hlásať slovo v Ázii**. [7] Keď došli k Mýzii, **pokúšali sa dostať do Bitýnie, ale Ježišov Duch im to nedovolil**. [8] Obišli teda Mýziu a zišli do Troady. (Act 16:6-8 SSV)*

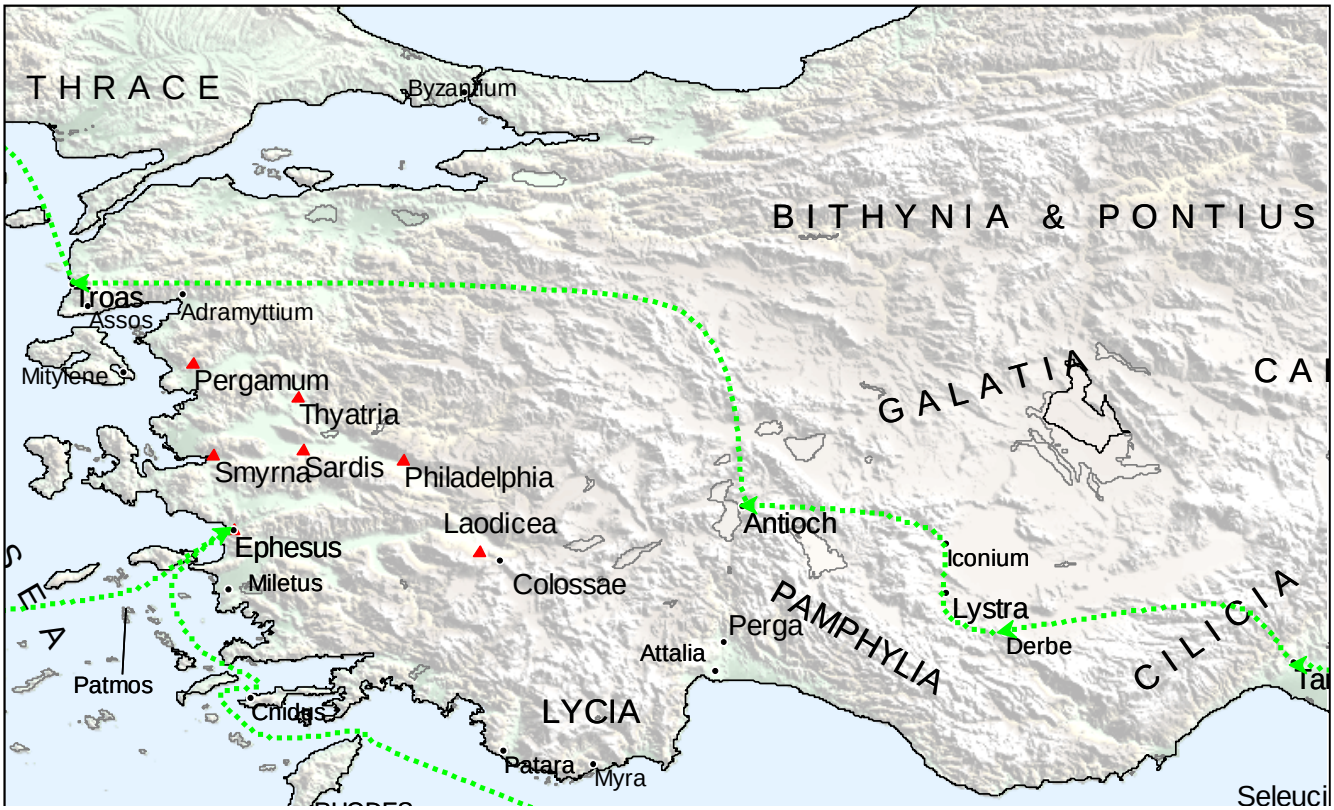

Zdá sa, že Pavol sa pokúšal ísť ďalej na sever a potom sa možno znova oblúkom vrátiť do Antiochie (žeby preto, že Barnabáš, idúci opačným smerom cez Cyprus, mal „v portfóliu“ ostatné mestá, ktoré boli navštívili pri prvej ceste?).

Ale Boh mal iné plány…

Vedenie Ducha…

- Nevieme, ako presne im Boží Duch „zabránil“ ísť na sever.
- Ale vieme, že sa to udialo. Znovu tu vidíme Božie vedenie – a Pavol ho poslušne prijíma!

Snový Macedónčan

> [9] *Tam mal Pavol v noci videnie. Stál pred ním akýsi Macedónčan a prosil ho: "Prejdi do Macedónska a pomôž nám!*
>
> [10] *Hneď ako mal toto videnie, usilovali sme sa odísť do Macedónska, presvedčení, že nás Boh volá hlásať im evanjelium."*
>
> *(Act 16:9n SSV)*

P.S.: Odtiaľto začína Lukáš hovoriť v 1. osobe ako účastník cesty!

Filipy

Filippis *[Sk 16,12, řecky Filippoi, tedy správně česky: Filippy],* ***opevněné město v Makedonii*** *poblíže thráckých hranic v úrodném údolí severozápadně od ostrova Thasos ve vzdálenosti asi 14 km od moře. Původně se jmenovalo Krenides a bylo osadou obyvatelů ostrova Thasos, kteří v nedalekém pohoří Pangaion* ***dobývali zlato****.* ***R. 356 byla tato osada dobyta od Filippa II. Makedonského a pojmenována Filippoi k poctě jeho jména. Filip město rozšířil a opevnil****. Vypravuje se, že nedaleké doly vynášely Filipovi 1000 talentů [*Centnéř].* ***R. 168 př. Kr. připadlo město s celou Makedonií Římanům, r. 42 př. Kr. se stalo římskou provincií****. Oktavian a Antonius zde* ***usadili vojenské římské vysloužilce****. Městem, které mělo zřejmě* ***římský ráz****, vedla* ***proslulá římská silnice Via Egantia****. Dnes zůstaly ze starobylého města pouze rozvaliny po četných vpádech tureckých. Ale jméno Filibedžik dodnes připomíná starou slávu.* ***R. 49 nebo 52 [chronologie Pavlových cest není ještě docela bezpečná] založil tam Pavel spolu se Sílou, Timoteem a Lukášem kvetoucí křesťanský sbor [Sk 16,12n], který se vyznamenal zvláštní péčí o Pavla v pozdějších letech****. Bylo* ***to první město římské, v němž Pavel kázal, a to s úspěchem, ač zde nebylo židovské synagogy****. Dostavilo se ovšem i zde pronásledování [1Te 2,2].* ***Pravděpodobně sbor dostal na starost Lukáš, zatím co Pavel odešel dále do Makedonie a Řecka****.*

(A. Novotný)

Začiatky pri rieke…

- Tak ako inde, aj tu sa Pavol snaží nadviazať na Židovstvo.
- Ale Židov je tu málo, nemajú dokonca ani synagógu a tak sa schádzajú (kvôli očisťovacím obradom) „pri rieke“.
    - Dôvodom môže byť aj to, že je to rímske mesto – a tak „neoficiálne obrady“ (teda nerímske) nemajú v priestore mesta miesto…
- Zišli sa tam hlavne ženy, čo je nesmierne zaujímavé!

Lýdia a ženy

- Existuje mýtus o kresťanstve (a obzvlášť katolicizme), ktoré utláča ženy.
- **Faktom ale je, že kresťanstvo od počiatku priťahovalo práve ženy** – a ich percento medzi kresťanmi bolo v porovnaní s mužmi veľmi vysoké!
- Ako hovorí sociológ Rodney Stark, **bolo to tak preto, že kresťanská subkultúra poskytovala ženám vo svojom spoločenstve omnoho vyšší status, než kdekoľvek inde v grécko-rímskom svete**.

A **táto úcta voči žene trvala v kresťanstve vždy – až dodnes**… (a, ako poukazujú historici, s úpadkom kresťanstva za humanizmu a renesancie, žena postupne svoje práva zase strácala a musela o ne znova bojovať…)

ŽENA V KRESŤANSKEJ SPOLOČNOSTI (exkurz)

Ženy měly ve starém Řecku a Římě velmi nízké postavení, podobně jako v mnoha dnešních kulturách a zejména v muslimském světě. Tehdejší většinový názor vystihl Aristoteles, když napsal, že rozumu se dostává plného vyjádření v mužích. V dětech je podle Aristotela rozum přítomen, ale nevyvinut. V ženách je přítomen, ale nepoužíván*. To jsou běžné názory z patriarchální kultury. Takové panovaly samozřejmě i v židovské společnosti, kde žil Ježíš.*

Ježíš však prolomil tabu*. Společnost i někteří apoštolové považovali za skandál, že Ježíš dovoloval ženám (i nízkého společenského postavení), aby s ním cestovaly a přidaly se k okruhu jeho přátel a důvěrníků.*

Křesťané se sice nestavěli proti patriarchátu, ale pozvedli v něm postavení ženy*. **Zakázali cizoložství** - tento hřích chápali jako stejně těžký u mužů i žen - a morálně **odsoudili všeobecný dvojí metr**, podle něhož se ženy musely chovat ctnostně a muži si mohli dělat, co se jim zlíbilo. **V otázkách rozvodu nenakládá judaismus a islám s ženami stejně jako s muži, kdežto křesťanská pravidla platí stejně pro muže i pro ženy**. **Žena se těšila v křesťanském manželství tak důstojnému postavení, že v rané křesťanské církvi ženy převažovaly, jako je tomu svým způsobem dodnes**. Proto Římané křesťanstvím pohrdali jako náboženstvím pro ženy. **Ve středověku se setkáváme s novým úkazem - dvorskou láskou.** Poprvé v dějinách získala žena, objekt rytířovy lásky, vysoké postavení. **Dokonce stála výše než muž, který se o ni ucházel**. Ženy se postupně staly vyhledávanými a ceněnými společnicemi v konverzaci. Chaucerova nezávislá žena z Bath by byla v jiných kulturách ze čtrnáctého století nemyslitelným jevem. Galantnost, tedy uctivé chování k ženám, přišla s křesťanstvím.*

(Dinesh D’Souza)

Postavenie stredovekej ženy vo Francúzsku je dnes takpovediac novou témou. Venovalo sa mu len málo serióznych štúdií a možno tvrdiť, že sa dajú spočítať na prstoch jednej ruky.

Predsa len mi neodbytne prichádza na um obraz; naskytla sa mi už inak príležitosť spomenúť ho inde. Nie je zaujímavé, že ***vo feudálnych časoch bola kráľovná korunovaná tak ako kráľ, väčšinou v Remeši, inokedy v iných katedrálach na kráľovskom území (napríklad Margaréta Provensálska v Sens), no vždy prijala korunu z rúk remešského arcibiskupa? Inak povedané, korunovácii kráľovnej sa prisudzoval taký istý význam ako korunovácii kráľa****.*

Na konci 6. storočia sa objavuje prvý prejav tejto dvorskej lyriky *vo veršoch od Fortunata adresovaných zakladateľke kláštora Svätého kríža (Sainte-Croix) v Poitiers Radegunde, ako aj opátke Agneši. Ide o verše v latinčine, kde sú už vyjadrené pocity, ktoré neskôr vdýchnu život trubadúrskej a truvérskej poézii v 12. storočí. Táto nepoznaná* ***inšpirácia vychádza najmä z nového pohľadu na ženu, ku ktorej sa od tých čias básnici obracajú s nežnosťou plnou úcty. A tak v tomto svete, ktorý sa opisuje ako uzavreté bojové pole, kde barbarstvo čelí tyranii a naopak, rodí sa nezvyčajne jemný cit, vďaka ktorému sa žena stane pre každého básnika zvrchovanou vládkyňou****.*

Proti (manželským) vnúteným zväzkom bojovala mocná inštitúcia, Cirkev*. V cirkevnom práve sa znásobil počet príčin, ktoré mali za následok neplatnosť manželstva. Cirkev neprestala požadovať slobodu pre tých, ktorí sa zaväzujú jeden voči druhému, a často preukázala zhovievavosť, keď tolerovala prerušenie vnútených zväzkov - a musíme poznamenať, že oveľa častejšie vtedy ako neskôr. To je inak konštatácia, ktorá sa odvíja od prostej skutočnosti, že napredovanie v slobodnom výbere partnera všade sprevádzalo napredovanie v šírení kresťanstva. Dnes sa táto spravodlivo požadovaná sloboda zákonne uznáva práve v kresťanských krajinách, kým v moslimských krajinách alebo v krajinách Ďalekého východu sloboda, ktorú my vnímame ako najpodstatnejšiu, neexistuje alebo ju uznali len nedávno.*

Niektoré ženy (ktoré nemali nijaké zvláštne privilégium vyplývajúce zo svojho rodinného pôvodu; dnes by sa dalo povedať, že pochádzali zo všetkých spoločenských vrstiev, čo dokazuje príklad pastierky z Nanterre), sa v stredovekej Cirkvi zásluhou svojej funkcie tešili nezvyčajnej autorite. Niektoré opátky boli hotovými feudálnymi zemepánmi a ich moc sa rešpektovala ako moc ostatných zemepánov; niektoré z nich nosili berlu ako biskupi, neraz spravovali rozľahlé územia s dedinami a s farami*... Uveďme jeden príklad z tisícky: vďaka diplomatárom z 11. storočia môžeme sledovať vývoj Kláštora svätého Ducha Utešiteľa, ktorého predstavená bola Héloisa. Postačí, ak si listiny len zbežne prezrieme, a zistíme, že život predstavenej v tomto období obsahuje veľa administratívnych povinností. Znásobujú sa donácie a ich zásluhou možno v jednom prípade vyberať desiatok z vinice, v ďalšom zase mať právo na vyberanie poplatkov za ovos alebo obilie, inokedy používať stodolu či využívať právo na pasenie dobytka v nejakom lese... Činnosť predstavenej je teda činnosťou správcu a poľnohospodára, ba i činnosťou zemepána. To znamená, že* ***niektoré ženy prostredníctvom cirkevných funkcií disponujú aj v laickom živote takou mocou, ktorú by im mnoho mužov v súčasnosti závidelo****.*

Na druhej strane možno skonštatovať, že ***vtedajšie rehoľníčky, o ktorých, mimochodom, chýbajú seriózne štúdie, boli väčšinou ženy s nezvyčajne vysokým stupňom vzdelania, ktoré mohli v poznatkoch súťažiť s ešte vzdelanejšími mníchmi tých čias.*** *Héloisa ovládala gréčtinu a hebrejčinu a vyučovala tieto jazyky mníšky. Rukopis z 10. storočia, obsahujúci šesť veršovaných komédií, ktoré napodobňujú Terentia, pochádza zo ženského opátstva v Gandersheime. Autorstvo komédií sa pripisuje známej predstavenej Hrotsvithe; jej vplyv na rozvoj literatúry v germánskych krajinách je dobre známy. Tieto komédie, čo pravdepodobne hrali rehoľníčky, sa z hľadiska dejín divadla považujú za dôkaz školskej tradície, ktorá neskôr prispela k rozvoju divadla v stredoveku. Pri tejto príležitosti doplníme, že mnoho mužských a ženských kláštorov sa zaoberalo vyučovaním detí z daného kraja. Takisto s prekvapením možno konštatovať, že najznámejšia encyklopédia 12. storočia vyšla z pera rehoľníčky - predstavenej Herrady z Landsbergu. Práve zo slávnej Záhrady rozkoší, Hortus deliciarum, čerpali vzdelanci najoverenejšie informácie týkajúce sa vtedajšieho stavu technických odvetví. To isté by sa dalo povedať o dielach preslávenej Hildegardy z Bingenu. A ďalšia rehoľníčka z 13. storočia, Gertrúda z Helfty, nám vykladá, ako veľmi sa potešila, keď opustila stav „gramaticky" a prešla do stavu „teologicky", teda keď absolvovala cyklus prípravného štúdia a dostala sa do vyššieho cyklu, ako to vtedy bolo zvykom na univerzitách. To dokazuje, že ešte v 13.*

storočí sú ženské kláštory tým, čím boli od čias svätého Hieronyma, ktorý založil prvý ženský kláštor - spoločenstvo v Betleheme. Boli domom modlitby, ale aj ohniskami náboženskej vedy, exegézy, 97 vzdelania. Študovalo sa predovšetkým Sväté písmo a základy teologického a svetského vzdelania. Rehoľníčky boli učené devy - vstup do kláštora predstavoval totiž prirodzenú cestu pre tie, ktoré si chceli prehĺbiť svoje poznatky nad bežný priemer. V prípade Héloisy bolo nezvyčajné to, že hoci v mladosti nebola rehoľníčkou a zjavne nepomýšľala na vstup do kláštora, zahĺbila sa do suchopárneho štúdia namiesto toho, aby sa uspokojila s ľahkovážnejšírn a bezstarostnejším životom dievčaťa, ktoré túži „zostať vo svete". List, ktorý jej adresoval Peter Ctihodný, to hovorí veľmi jasne. Núkajú sa však ešte prekvapujúcejšie fakty. ***Ak si chceme urobiť presnú predstavu o tom, aké miesto zaujímala žena v Cirkvi vo feudálnych časoch, musíme si položiť otázku, čo by sme v našom 20. storočí povedali na to, keby bol mužský kláštor daný pod neobmedzenú autoritu ženy?*** *Mal by podobný projekt v súčasnosti čo i len najmenšiu šancu na zdar? Práve to však v prvých rokoch 13. storočia s veľkým úspechom uskutočnil vo Fontevraulte Róbert z Arbrisselu, a bez toho, aby vyvolal v Cirkvi akékoľvek pobúrenie. Róbert z Arbrisselu, v histórii jeden z najhorlivejších apoštolov, ktorí obracali na vieru, sa rozhodol, že na jedno miesto nasťahuje obrovské davy mužov a žien, ktoré ho neprestajne nasledovali. Založil teda dva kláštory, jeden pre mužov a druhý pre ženy. Medzi nimi sa vypínal kostol, jediné miesto, kde sa rehoľníčky a rehoľníci mohli stretnúť. Tento dvojitý kláštor však nespadal pod autoritu opáta, ale matky predstavenej. Podľa zakladateľovej vôle musela byť predstavená vdovou, ktorá už mala za sebou skúsenosť manželstva.* ***Pre úplnosť treba uviesť, že prvá matka predstavená Petronilla z Chemillé, ktorá spravovala osudy fontevraultskej rehole, mala dvadsaťdva rokov.*** *Nevedno, či by dnes podobný odvážny ťah mohol mať čo i len najmenšiu nádej na úspech.*

(Regine Pernoudova)

S ÚSTUPOM KRESŤANSTVA…

S prekvapením možno sledovať aj postupnú radikalizáciu postojov, ktorá vzniká voči žene na sklonku 13. storočia. ***PO STREDOVEKU SA JEJ POSTUPNE ODOBERALO VŠETKO, ČO JEJ POSKYTOVALO AKÚ-TAKÚ SAMOSTATNOSŤ, NEZÁVISLOSŤ A VZDELANIE****. No keďže univerzita, ktorá prijímala iba mužov, sa v tom istom čase usilovala o sústredenie poznania a výučby, kláštory postupne prestávali byť ohniskami štúdia, akými boli predtým. Doplňme, že prestávali byť aj domom modlitby, a to celkom rýchlo…*

Ženu teda vylúčili z cirkevného, ako aj z intelektuálneho života*. Táto tendencia sa urýchlila, keď mal francúzsky kráľ na začiatku 16. storočia hlavné slovo pri menovaní opátov a matiek predstavených. Najlepším príkladom je rehoľa vo Fontevraulte, ktorá sa stala útulkom pre bývalé kráľovské milenky.*

Žene prakticky zabránilo prístup do všetkých štátnych funkcií až na konci 16. storočia jedno rozhodnutie parlamentu z roku 1593*. Netrvalo dlho a* ***vzrastajúci vplyv rímskeho práva vykázal ženu do oblasti, ktorá bola vo všetkých dobách jej prednostnou doménou: výchova detí a domácnosť****.* ***A to až do chvíle, keď jej zákon odobral aj túto oblasť, lebo musíme podčiarknuť, že podľa Napoleonovho zákonníka už nie je paňou ani svojho majetku a vo vlastnej domácnosti zohráva len podradnú úlohu****.*[2] *Preto od Montaignea až po Rousseaua sú autormi spisov o výchove muži, hoci prvý francúzsky spis o výchove, ktorý sa nám zachoval až dodnes, pochádza z pera ženy. Dhuoda ho napísala v latinských veršoch okolo rokov 841 - 843 pre potreby svojich synov.*

Mohli by sme spomenúť stovky príkladov s podrobnosťami, ktoré nám poskytujú dejiny práva a morálky. Tieto príklady potvrdzujú, že ***miesto, ktoré zaujímala žena vo feudálnych zvykoch, sa degradovalo v období, keď triumfovalo zákonodarstvo „na rímsky spôsob"****. Náš zákonník je ním hlboko ovplyvnený.*

(Regine Pernoudova)

[2] Keď pred niekoľkými rokmi vo Francúzsku prebiehala diskusia o rodičovskej autorite, niektoré debaty mohli historikov zaoberajúcich sa stredovekom vyviesť z miery. Vo feudálnych časoch by sa myšlienka, že je potrebný zákon na to, aby sa žene priznalo právo dohliadať na výchovu svojich detí, zdala paradoxná. (MAFOS)

Jedna falošná „charizma“

16 Keď sme sa šli zasa modliť, stretli sme akúsi dievčinu, ktorá mala veštecké ho ducha a veštením prinášala svojim pánom veľký zisk. 17 Chodila za Pavlom a za nami a vykrikovala: "Títo ľudia sú služobníkmi Boha, Najvyššieho, a zvestujú vám cestu spásy." 18 A robila to mnoho dní. Pavla to dohnevalo, obrátil sa a povedal duchu: "V mene Ježiša Krista ti rozkazujem, aby si z nej vyšiel!" A v tej hodine vyšiel.

(Act 16:16-18 SSV)

- Už sme o nej hovorili, takže len si pripomeňme: Nie je všetko zlato, čo sa blyští…!
- Preto je **dôležité ROZLIŠOVANIE DUCHOV**, ako o ňom hovorí Ježiš: „*Poznáte ich po ovocí. (Mat 7:16 SSV)*“

*„Víme dokonce z evangelia a z vlastní zkušenosti, že **i satan může konat zázraky**. Z hlediska našeho rozlišování duchů nám musí být jasné, že satanovi je lhostejné, je-li někdo nemocen či zdráv. Pokud satan získá falešným zázrakem vládu nad člověkem, je to pro něho stokrát cennější než zdraví.“ (Hans Buob)*

Preto aj **pozor na rôznych „charizmatikov“** a „uzdravovateľov“! Môže to byť spôsob, ako zasiať falošné semeno kúkoľa a zastrieť Božiu pravdu!

A zase klasika… ☺

*19 Keď jej páni videli, že im zanikla nádej na zisk, chytili Pavla a Sílasa a zavliekli ich na námestie pred vrchnosti. 20 Predviedli ich pred úradníkov a povedali: "Títo ľudia búria naše mesto. Sú to Židia 21 a šíria zvyky, ktoré my, ako Rimania, nesmieme ani prijímať, ani zachovávať." 22 Aj dav sa zhŕkol proti nim a úradníci im **postŕhali šaty a rozkázali ich zbičovať. 23 Keď im vymerali veľa rán, vrhli ich do väzenia** a strážcovi prikázali, aby ich dobre strážil. (Act 16:19-23 SSV)*

<u>(NE)POCHOPITEĽNÁ REAKCIA</u>

*24 On ich podľa tohoto rozkazu vsadil do vnútorného žalára a nohy im privrel do klady. 25 O polnoci sa **Pavol a Sílas modlili a spievali Bohu chválospevy** a väzni ich počúvali. 26 Zrazu nastalo veľké zemetrasenie, až sa pohli základy žalára. Hneď sa otvorili všetky dvere a všetkým sa uvoľnili putá. 27 Keď sa strážca väzenia prebudil a videl dvere väzenia otvorené, vytasil meč a chcel sa zabiť, lebo si myslel, že väzni ušli.[3] 28 Ale Pavol skríkol veľkým hlasom: "**Neubližuj si, lebo sme tu všetci!**" (Act 16:24-28 SSV)*

Táto ich reakcia je pochopiteľná, i nepochopiteľná súčasne. Rozdielom medzi oboma chápaniami je práve METANOIA a z nej odvodená definícia ŽIVOTA:

[3] Rímsky trest v takomto prípade bol poprava. Preto šéf väznice volil radšej samovraždu, než potupnú smrť odsúdením.

- **PRED METANOIOU:**
    - **Život = telesná funkcia zdravého tela.**
    - Ohrozenie tela, či dokonca jeho zabitie = smrteľné nebezpečenstvo.
    - Z tohto pohľadu Pavol a Sílas sú v ohrození života – ba ich zdravie už poškodené bolo, možno dokonca s trvalými následkami! Preto by bolo na mieste, keby prežívali strach, možno hnev, zúrivý odpor… – a hneď po zemetrasení utiekli preč!
- **PO METANOI:**
    - **Život ≠ existencia, ani telo!**
        - Telo môže byť živé a človek je pritom mŕtvy…
        - a naopak, telo môže zomrieť a pritom človek žije!
    - Život = Ježiš
        - Byť živý = mať spoločenstvo lásky s Ježišom, kde
            - Ježiš kladie život za nás z lásky
            - a my kladieme život za Ježiša takisto z lásky
    - Z tohto pohľadu Pavlovi a Sílasovi síce ide „o telo“, ale nie „o život“! NAOPAK, je to pre nich príležitosť ešte viac prehĺbiť svoj život prehĺbením spoločenstva lásky s Ježišom!
- Preto tie chválospevy neprekvapujú! ☺

<u>ŽALÁRNIKOV FENOMÉN</u>:

> *Vyviedol ich von a vravel: "Páni, čo mám robiť, aby som bol spasený?" Oni povedali: "Ver v Pána Ježiša a budeš spasený ty aj tvoj dom." A zvestovali Pánovo slovo jemu aj všetkým, čo boli v jeho dome.* ***V tú nočnú hodinu ich vzal, vymyl im rany a hneď sa dal pokrstiť on i všetci jeho domáci****. Potom ich zaviedol do domu, prestrel stôl a radoval sa s celým svojím domom, že uveril Bohu. (Act 16:30-34 SSV)*

A zase jeden bleskurýchly krst… Ale dnes nám možno pomôže práve tento žalárnik pochopiť, prečo!

- **V dobe Pavla**:
    - nebola vo Filipách žiadna Cirkev (okrem hŕstky čerstvých učeníkov). Žiaden kostol, kam by sa dalo „chodiť“, žiadne náboženské zvyky a rituály, ktoré by sa dali „praktikovať“, dokonca v podstate ani nič, kam by sa dalo „zaradiť“, či „pridať.
    - O to viac vynikla osoba Krista: byť kresťanom sa dalo len jediným možným spôsobom: RADIKÁLNOU ZMENOU ŽIVOTA A KONANIA
        - Odteraz sa klaňať iba BOHU Ježiša Krista

        - Plniť Jeho prikázania: láska k blížnemu, k nepriateľom, pohostinnosť, neubližovanie,…
        - a v tomto všetkom VERNE VYTRVAŤ, aj keby šlo o život!
        - Jednoduché, že?
        - Celé je to nesmierne OSOBNÉ…
    - Navyše, Riman – ako vojak – veľmi dobre chápe túto otázku vernosti, oddanosti a vytrvalosti. To všetko je vojakovi nesmierne blízke (a nie nadarmo Pavol neskôr prirovná kresťana práve k legionárovi…)
- **Dnes je situácia dosť odlišná**:
    - MÁME KOSTOLY, kresťanské „praktiky“ (omša, sviatky, pôsty, modlitba,…) – čo všetko sú super veci.
    - ZVÁDZAJÚ ALE vnímať kresťanstvo ako „patrenie niekam“ a „praktikovanie niečoho“ – pričom sa pod tým spravidla myslí „organizácia Cirkvi“ (a nie Božia rodina bratov a sestier, s ktorou a v ktorej žijem); „náboženské povinnosti“ typu omša a modlitba (a nie nejaký život podľa Evanjelia);
    - OSOBNÝ ROZMER vernosti Kristovi sa vytráca:
        - jednak kvôli tomu, že namiesto „Krista“ máme pokušenie hlásať, odovzdávať a prijímať „kresťanstvo“;
        - jednak preto, že dnes všeobecne osobná vernosť inej osobe je niečo cudzie (žijeme, nakoniec, v demokracii – a aj posledný priestor, kde to ešte platilo, v manželstve, je vďaka legálnemu a dosažiteľnému rozvodu už o niečom úplne inom…)
    - Výsledkom je, že údernosť Evanjelia sa často stráca v „katechetickom nánose“ a „inštitucionálnom prvku“, kde osoba Krista sa stráca v mori suchých poučiek a osobná vernosť Kristovi sa stráca v hmle „praktikovania“…
- **Výsledkom je,**
    - že nám oná rýchlosť, s akou bol žalárnik pokrstený, pripadá nepredstaviteľná…
    - – dnes ani po rokoch, či desaťročiach „kresťanstva“ vari väčšina „kresťanov“ nedosiahne ten jasný postoj, ku ktorému dospel žalárnik už po prvej hodine evanjelizácie… ☹

<u>RÍMSKY OBČAN…</u>

Prečo

Římské občanství byl privilegovaný status, zajišťující svobodným obyvatelům starověkého Říma soubor určitých práv a povinností.

Možnosti získání římského občanství:

- Římské občanství bylo automaticky uděleno každému dítěti narozenému v zákonném manželství mezi římskými občany (matrimonium).
- Propuštěným otrokům byla poskytována určitá forma římského občanství (postrádali ius honorum), ačkoliv v některých ohledech stále podléhali svým dřívějším vlastníkům, kteří vystupovali v roli patrona propuštěného otroka.
- Potomci propuštěných otroků se automaticky stávali plnoprávnými občany.
- Římští legionáři nesměli uzavírat zákonný sňatek (conubium) a jejich dětem bylo proto upíráno římské občanství a to až doby, kdy se legionáři po skončení vojenské služby oženili.
- Jednotlivci mohli obdržet občanství za své mimořádné služby ve prospěch římského státu.
- Římské občanství bylo možné si opatřit i koupí, třebaže cena za ně byla vysoká.
- Vojáci pomocných sborů (auxilia) byli po skončení vojenské služby často odměňováni udělením římského občanství. Jejich děti se rovněž stávaly římskými občany a směly tedy sloužit v legiích.

Postupem času Římané udělovali občanství obyvatelům celých provincií. V roce 212 pak bylo římské občanství ediktem Constitutio Antoniniana poskytnuto všem obyvatelům římské říše.

Seznam soukromých a veřejných práv se během let různě měnil, následuje pouze výčet nejdůležitějších:

- Právo hlasovat v lidových shromážděních (ius suffragii), které však existovalo pouze za republiky.
- Právo uzavírat legální smlouvy (ius commercii).
- Právo vstupovat do zákonného manželství (ius conubii).
- Právo zastávat veřejné úřady (ius honorum), od dob císařství se ale vztahovalo jen na senátory a jezdce.
- Právo konat auspicia a zastávat kněžské úřady (ius sacrorum).
- Právo obracet se na soud (ius legis actionum).
- Právo odvolat se k lidu (ius provocationis).
- Právo hájit se před řádným soudem.
- Právo nebýt vystaven mučení či bičování.
- Právo být vyjmut z placení některých daní.

Římští občané nemohli být odsouzeni k trestu smrti, ledaže by byli uznáni vinnými z velezrady (perduellio). Pokud byl římský občan obviněn z tohoto zločinu, měl právo být předveden před soud v Římě. Avšak, i když byl shledán vinným, nesměl být usmrcen na kříži. (Takže, ačkoliv byli Svatý Pavel i Svatý Petr odsouzeni za tentýž delikt, tresty, jež podstoupili, byly odlišné. Svatý Pavel byl setnut, zatímco Svatý Petr byl jako Neříman ukřižován.)

Nositel římského občanství byl oprávněn a zároveň i zavázán ke konání vojenské služby v římských legiích. Nicméně v pozdějších dobách byly rekrutovány i osoby postrádající římské občanské právo. Římané měli rovněž povinnost platit stanovené daně a museli se dostavit ke sčítání lidu prováděnému censorem. (wikipedia)

Takže je nám jasné, prečo nastal taký poprask, keď úradníci zistili, že Pavol je rímsky občan. Porušili totiž hneď niekoľko práv: právo na súd, zákaz mučenia a bičovania,…

KAM SA PODELA SKROMNOSŤ A POKORA?

> *35 Keď sa rozodnilo, úradníci vyslali zriadencov s odkazom: "Prepusť tých ľudí!" 36 Strážca väzenia oznámil Pavlovi tieto slová: "úradníci odkázali, aby som vás prepustil. Teraz teda vyjdite a choďte v pokoji!" 37 Ale Pavol im povedal: "**Verejne a bez súdu nás zbili, hoci sme rímski občania, a vrhli do väzenia a teraz nás potajomky vyháňajú? Nie tak, ale nech prídu sami a oni nech nás vyvedú!"** 38 Zriadenci hlásili tieto slová úradníkom a oni sa naľakali, keď počuli, že sú to Rimania. 39 Prišli a odprosili ich. A keď ich vyvádzali, prosili ich, aby odišli z mesta. 40 Keď vyšli z väzenia, zašli k Lýdii, ponavštevovali bratov, povzbudili ich a odišli. (Act 16:35-40 SSV)*

Pavlova reakcia musí prekvapiť tých, ktorí si pod pojmom „kresťan“ predstavujú niečo také, ako napríklad Nietzsche: „***domácí zvíře, stádní zvíře, nemocné zvíře, člověk, - křesťan...***“

Lenže kresťan nie je nejaký ekvivalent „handry“.

- **Je nesebecký, pretože odumrel FIALUTII a ZAMILOVAL SI Krista**.
- Nebojuje tak už za seba, ale **za Krista**.
- **Neváha ale v tomto boji využiť všetko, čo mu možnosti ponúkajú a čo neodporuje povahe jeho boja**: „*Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo (Rom 12:21 SSV)*“!

Toto isté urobil Pavol:

- **Prečo nevyužiť právo Rímskeho občana**, ak mu umožní lepšie hlásať Evanjelium?
- **Prečo utiecť potajomky a zanechať za sebou „pach“ buriča a zločinca**, keď môže odísť slobodne, so cťou a dať jasne najavo, že Evanjelium nie je zločin, za ktorý by bol právom potrestaný?

To mu nakoniec dáva aj **možnosť ešte ponavštevovať učeníkov a usporiadať veci predtým, než z Filíp odíde…**

ZÁVER:

- Kedysi, za totality, sa hovoril vtip, že „*hociktorý Poliak je ochotný za vlasť zomrieť, ale máloktorý je ochotný pre ňu pracovať*“. ☺
    - U kresťana je to podobné: **Zomrieť pre Krista môže byť omnoho lákavejšie, než zotrvať a pracovať pre Krista**.
    - Pavol o tom vie svoje, keď hovorí: „*23* ***Oboje na mňa dolieha: túžim zomrieť a byť s Kristom, a to by bolo oveľa lepšie, 24 ale zostať v tele je zasa potrebnejšie pre vás***. *25 A s istotou viem, že zostanem a budem s vami všetkými na váš osoh a radosť z viery, (Phi 1:23-25 SSV)*“

- **Pavol je pripravený s radosťou položiť život pre Krista,**
    - **ale nie je „kamikadze“.** je si vedomý, že jeho poslanie apoštola má prioritu pred túžbou „rýchlo to skončiť a byť už dnes s Kristom“.
    - **Preto keď si môže život ešte uchovať, urobí to**… tento postoj vyjadruje aj v samotných Skutkoch, keď hovorí: „[24] *Svoj život si však veľmi necením, len aby som dokončil svoj beh a službu, ktorú som dostal od Pána Ježiša: svedčiť o evanjeliu Božej milosti. (Act 20:24 SSV)*“